

DE WIJNPERS

Mechelsevest 72 3000 LEUVEN

Telefoon: (016)23 69 51

Fax: (016)23 21 62

Instellingsnummer: 032938

2023 06 02

VERSLAG ERASMUS+ FOREST BOOST DUITSLAND - ARNSBERG

Dag 1 – Maandag 22 mei 2023

Samen met twee studenten uit 6 Biotechnische wetenschappen, Jolien en Tessa, nemen we de trein naar Arnsberg te Duitsland voor het project Forest Boost van Erasmus+. We zullen samen met 2 Finse groepen, een Estse groep en een Poolse groep 3 dagen rondgeleid worden door de Duitse groep in de bossen van Nordrhein-Westfalen. Na een lange treinrit, met 3 overstappen, komen we aan. We worden hartelijk ontvangen met een BBQ. De eerste kennismakingen verlopen vlot.

Dag 2 – Dinsdag 23 mei 2023

Na het ontbijt zijn we in groep naar de school **Berufskolleg am Eichholz (BKaE)** gewandeld. Het was een mooie wandeling langs het water in het groen. Daar aangekomen zijn we verwelkomd door de directeur, Mrs. Gethmann. Nadien kregen we een rondleiding in de school door leerlingen. Deze school biedt tal van richtingen aan waaronder bosbouw, land- en tuinbouw, gezondheidsleer, haartooi, bakkersopleiding, ... De lokalen zijn goed uitgerust met al het nodige materiaal. De leerlingen beschikken allemaal over een tablet om de lessen te volgen. Ze zijn hier dus ook mee met de digitalisering.

Hierna hadden we een korte project-meeting waarin we de doelstellingen en budgettering van dit project hebben besproken.

Dan was het de beurt aan de studenten om hun presentatie te doen. De studenten maakten een presentatie over de impact van klimaatverandering op de leefomgeving in eigen land. Onze twee studenten, Jolien en Tessa, hadden deze presentatie zeer goed voorbereid en mooi gebracht. Ook de

andere studenten hebben dit goed gedaan. Het was leerrijk om te zien en te horen hoe dat jonge mensen met deze materie bezig zijn in elk land.

Daarna kregen we een korte introductie over het **duaal leren in Duitsland**, meer specifiek in de richting bosbouw daar op school. Net zoals in België leren de Duitse studenten het vak vooral op de werkvloer. Ongeveer 70% van het curriculum is praktijkgericht, de overige 30% is theoretisch, waarvan de helft op school en de andere helft in het **Forest Education Center**. Deze opleiding duaal bosbouw duurt 3 jaar en start in augustus/september. Na anderhalf jaar zijn er tussentijdse examens en na 3 jaar zijn er eindexamens waarbij zowel de theoretische als praktische kennis en vaardigheden worden getest. Ze werken samen met zo'n 150 gecertificeerde bedrijven en gekwalificeerde begeleiders op de werkvloer.

In de namiddag hebben we het **Forest Education Center** bezocht. We kregen een rondleiding van de directeur, dhr. Wagner. Er zijn in totaal 14 praktijkcentra zoals deze in Duitsland specifiek voor bosbouw.

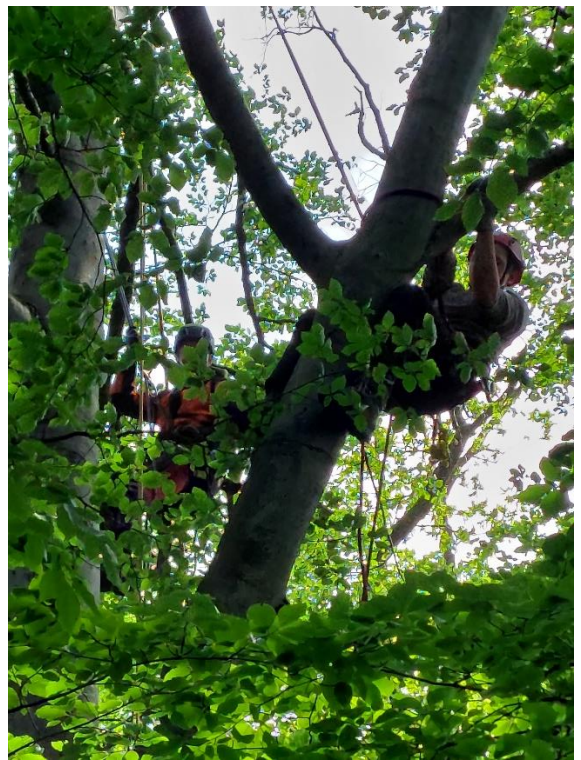

Zij richten zich op educatie, onderzoek, ontwikkeling en opleiding. Ze beschikken over een simulatieruimte met verschillende machines en goed uitgeruste lokalen met de nieuwste werkmachines en technologieën. Deze machines worden door bedrijven zoals Stihl en Husqvarna gratis ter beschikking gesteld. Deze worden regelmatig vervangen door nieuwe exemplaren. Ook werd er pas een nieuw systeem aangekocht om de werkkledij te reinigen en te drogen. We kregen ook een demonstratie van hun nieuwste aanwinst, een mobiele blusinstallatie die op een harvester stond en die makkelijk gebruikt kan worden bij bosbranden. Deze heeft een tank van 10000 liter, die in 7 minuten gevuld en geleidigd kan worden. Dit is vrij uniek, er zijn van deze omvang maar 4 exemplaren beschikbaar in Duitsland. Door klimaatveranderingen krijgen ze hier meer en meer te maken met bosbranden.

Het laatste deel van de dag hebben we een introductie gekregen over boomklimmen bij bosbeheer. *Jolien heeft ook even in de touwen gehangen.*

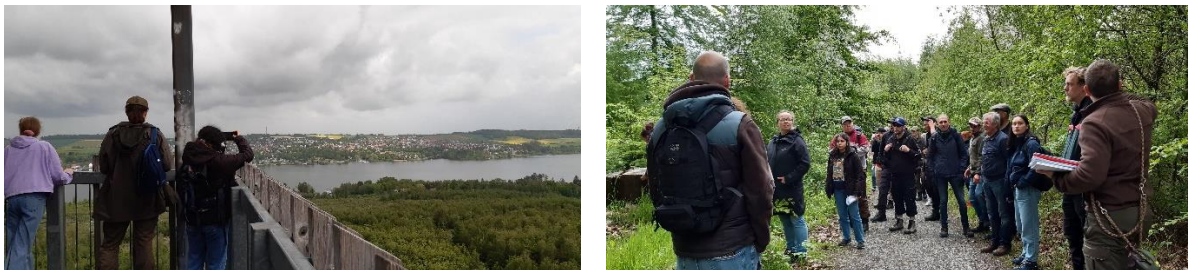
Dag 3 - Woensdag 24 mei 2023

In de voormiddag kregen we uitleg over bosbouw en natuurbeheer in het **Möhnesee-gebied, meerbepaald het Waldparkplatz Trimpfad**. We werden tot daar gebracht met de **Berge-bus**, dit was een unieke ervaring. Allan Mitchell was onze gids ter plaatse. Hij is een boswachter die werkt voor het Landesbetrieb Wald und Holz Nordrhein-Westfalen.

In dit gebied hebben ze veel sparren verloren door eerst de storm Federica in 2018, daarna kwam de droogte en dan volgde de letterzetter. Hele stukken bos zijn zo verloren gegaan. Ze zijn nu begonnen met heraanplanten, maar ze planten vier à vijf verschillende soorten bomen aan, een mix tussen coniferen en loofhout om zo plagen in de toekomst te voorkomen. Ook de staat geeft hiervoor subsidies zolang er maar gewerkt wordt met gemengde aanplant van bomen. Naast het verlies aan sparren heeft ook de droogte en hitte voor heel wat stress gezorgd aan loofbomen zoals eik en beuk. Zij ondervinden veel last van zonnebrand waardoor hun vitaliteit achteruitgaat.

Na de lunch zijn we naar het houtverwerkingsbedrijf en zagerij Egger gegaan. Hier hebben we een uitgebreide rondleiding gekregen in de fabriek waar ze MDF- en OSB-platen maken. Daarna hebben we ook de houtzagerij bezocht.

Dag 4 – Donderdag 25 mei 2023

Vandaag bezochten we 5 verschillende bostypes in het **Arnsberger Wald**. We werden begeleid door Norbert Tennhoff en Sacha Fuchs. Onze eerste stopplaats was een bostype met natuurlijke regeneratie na kaalkap. Het grondtype is heel hard en heeft veel water in de bodem door een ondoordringbare leemlaag en ook was de pH heel laag. Hierdoor kunnen er maar enkele boomsoorten goed groeien. De bomen die hier stonden waren voornamelijk berk en fijnspar en aangeplante zilverspar. Nadat de berken geogst worden, nemen de zilversparren het terrein over. Dit stuk is ook afgebakend met hekwerk tegen het sika-hert. Dit is een reesoort die heel wat schade aan jonge bomen aanricht.

Op de 2^e stopplaats deed men onderzoek naar de beste beheermethode voor zomereiken. Dit stuk is onderverdeeld in 6 deelstukken. Op deelstuk 1 en 4 werden alle bomen gekapt die een bedreiging vormen voor de aangeduide toekomstbomen. Op deelstuk 2 en 5 werd maar een selectie van de bedreigende bomen voor de toekomstbomen gekapt. Op deelstukken 3 en 6 werd er nulbeheer gedaan. Het originele stuk bevatte een gemengd bestand van loofhout (zomereik, beuk, berk) met fijnspar. Na 30 jaar werden er voorlopige conclusies genomen, de deelstukken 1 en 4 brachten de

meeste toekomstbomen op (ongeveer 70 stuks per hectare), gevolgd door deelstuk 6 (met 55 toekomstbomen per hectare). Daarna kwamen de andere deelstukken met ongeveer 40-45 toekomstbomen per hectare. Ze besloten ook dat de zomereik meer concurrentie ondervond van fijnsparren (schaduwboomsoort) dan van de berken (lichtminnende soort). De zomereiken in het deelstuk 6 met berken waren vitaler en dikker dan die in de andere deelstukken.

Op de derde locatie kregen we een demonstratie van een velling van een grote Douglasspar. Omdat de fijnsparren nogal gevoelig zijn aan droogte en de letterzetter, zijn sommige bouseigenaars overgestapt naar Douglassparren. Maar ook hier is een monocultuur niet aangewezen, het blijft de beste keuze om gemengd bos aan te planten.

De volgende halte was een oogstplaats van zaden van de Douglasspar. Hier stonden bomen van wel meer dan 50 meter hoog en een diameter van 1,20 m. Voor een kilo Douglassparzaad betaalt men tot 1500 euro. Het was een indrukwekkend zicht, zo'n grote bomen.

Stopplaats vijf was een oud gemengd bos van zomereiken en beuk. Dit was een oogstplaats van zomereikzaad. Hier betaalt men tot 1500 euro per hectare opgeraapt zaad. Dit terrein wordt ook gebruikt bij de opleiding tot boswachter. Elke boom is genummerd en staat op een kaart. De boswachters in opleiding moeten de bomen goed bekijken en dan opmaken welk beheer ze hier zouden aanraden. Er moet zowel naar economische opbrengst gekeken worden maar ook naar de ecologische waarde van bomen.

Dag 5 – 26 mei 2023

Na een interessante en leerrijke 3-daagse was het tijd om afscheid te nemen. In deze korte periode werden nieuwe vriendschappen gesloten en een heel internationaal netwerk van bosbouwers opgebouwd.

door Sofie Thys en Axel Wauters

#ERASMUSPLUS#EPOSVZW#FORESTBOOST

#CLIMATECHANGE#DEWIJNPERS

#LEVENSLANGLEREN#KANSENVOORIEDEREEN#KA2

